

Orašćani na svjetskom pomorskom tržištu za vrijeme Dubrovačke Republike

U do sada objavljenim mnogobrojnim radovima o međunarodnoj brodarskoj i nautičkokomercijalnoj djelatnosti trgovačke mornarice bivše Dubrovačke Republike (usput rečeno: koja je pri kraju 14. stoljeća na mediteranskom pomorskom tržištu držala treće mjesto, a u 16. stoljeću imala je primat među mediteranskim trgovačkim mornaricama, dok je poslije toga stalno prednjačila u bazenu Jadranskog mora i na Levantu),¹ nije se obraćala pažnja arhivsko povijesnim istraživanjima pomorske prošlosti nekog manjeg mjesta (sela) bivše dubrovačke pomorske države.

Ovim radom htjeli bismo prvi put prikazati dio našeg rezultata rada na povijesnom istraživanju brodarsko i nautičko komercijalnom životu i djelovanju jednog malog mjesta (sela), pa ćemo na ovom mjestu dati pregled pomorsko trgovačkog i brodrskonautičkog zanimanja i djelovanja stanovništva ORAŠĆA koji leži nešto malo podalje od morske obale u središnjem dijelu bivše Dubrovačke Republike, a zapadnije od glavnog grada dubrovačke države — Dubrovnika.

Nisam uspio istražiti svu arhivsku građu iz Historijskog arhiva u Dubrovniku da bi se eventualno dopunio ovaj rad, pa smatram da je ovaj moj prvi prilog o prošlosti Orašća nepotpun — ali je ipak jedini takve vrste.

— — — — & — — — —

Sada ćemo dopustiti da rezultate tog mog povijesno arhivskog istraživanja — onako kako sam ih obradio uglavnom kronološkim redom — iznesemo na ovaj način na svjetlo dana (jer su bila zatrpana zaboravom arhivske »prašine« u arhivskim knjigama Historijskog arhiva u Dubrovniku).

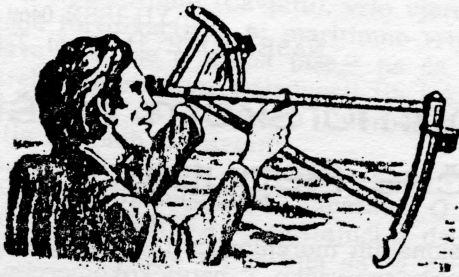
Dana 4. prosinca 1565. godine u Dubrovniku činovnik notarske kancelarije dubrovačke države zabilježio je ugovor o pomorskom osiguranju: Miho iz Orašća, po zanimanju »bombardijer« na dubrovačkim utvrdama, osigurava trgovački jedrenjak tipa nave (koja je bila pod zapovjedništvom pomorskog kapetana Nikole Marinova — nismo utvrdili da je bio Orašćanin). To je pomorsko osiguranje započinjalo s danom odlaska toga broda iz luke Korčule, a trajalo je sve do pristajanja nave u luci Aleksandrije (»d'Egitto«).² U 1583. godini, a na 17. dan mjeseca veljače, Andro Petrov(ić) iz Orašća (u originalu je pisalo ovako: »da Orasciaz«) osigurao je različitu trgovačku robu koju je bio ukrcao u dubrovačkoj luci a u skladište jedne trgovačke nave (nismo mogli doznati da li se je taj Orašćanin stalno bavio pomorskim osiguranjem i pomorskom trgovinom).³ Osamdesetih godina 16. stoljeća vrlo

profesionalnih moreplovaca iz Orašća. Njihovo je brodarsko-trgovačko i nautičkokomercijalno poslovanje (kao pomorskih trgovaca i navigatora duge plovidbe) dosizalo na Levantu od Carigrada pa preko Grčkog arhipelaga do talijanskih luka na Zapadu.⁴ Poslije toga, a posebno devedesetih godina toga stoljeća, jedan drugi oraški brodar i pomorski trgovac zapovjednik brodova patrunc Matko Marinov(ić) (»da Orasciaz«) brodario je i bavio se pomorskom trgovinom ponajviše zasigurno u svim važnijim lukama i pristaništima Jadranskog mora.⁵

— — — — & — — — —

U sedamnaestom smo stoljeću. Dana 10. veljače 1618. godine u kancelariji dubrovačkog notarijata tadašnji »kancelista« lijepo je i uredno zabilježio ugovor o pomorskom osiguranju, kojim je osigurao sebe i svog oca, Ivo Miško (u originalu piše »Misco«): i to teret ukrcao u luci Brindisi. Taj je teret u toj luci bio ukrcao Antun Miško iz Orašća. Čini se da se ovaj Orašćanin, pomorski trgovac Antun Miško također bavio brodarenjem i pomorskom trgovinom, ali uglavnom u bazenu Jadranskog mora.⁶

Kao pomorski trgovac Vlaho Marinov iz Orašća unajmljivao je trgovačke jedrenjake, u njima boravio i svojom trgovačkom robom plovio po Jadranskom moru pristajući i trgujući u mnoga jadranska pristaništa (naša, albanska i talijanska). Taj je Orašćanin svoja brodarsko trgovačka poslovanja obavljao tridesetih godina 17. stoljeća. U 1637. godini bio je čak unajmio trgovački jedrenjak tipa galijun imenom »Gospa od Rozarija« (koji je bio pod zapovjedništvom kapetana uspješno je zasigurno obavljao mnoge plovidbene trgovačke poslove kapetan Nikola Alapetko Vitov sa svojom navom na kojoj su plovili nekoliko Antuna Benovića).⁷ Nekoliko vremena poslije toga, a posebno četrdesetih godina 17. stoljeća obavljao je dosta brodarskih poslovanja na pomorskim tržištima unajmljivanja brodske prostora u jadranskim lukama kapetan Petar Ivanov(ić) iz Orašća. Nismo mogli doznati da li je ovaj Orašćanin bio brodovlasnik ili karatista (suvlasnik broda) tipa tartane kojom je tada zapovijedao. U tome poslovanju, ploveci s kapetanom Petrom i prevozeći i svoju trgovinu, sudjelovao je i oraški pomorski trgovac Antun Rigi (»Righi«). Njihove nautičkokomercijalne poslove asistirali su pomorskim osiguranjima ovi vrlo dobro poznati dubrovački privrednici: Ilija Radaman, Nikola Radeljković, Stijepo Vodopić, Trojan Veseličić, William Holloway (najpoznatiji stranac — Englez u tadašnjem međunarodnom mediteranskom po-

brodovlasnici-karatisti i zapovjednici mediteranskih trgovačkih jedrenjaka tipa tartana i patača. Oraška tartana kap. Bianki zvala se »Sveti Frano«.¹¹

I evo nas ovim našim izlaganjima o brodarstvu i nautičko-komercijalnim poslovima oraških pomorskih trgovaca, brođara i moreplovaca pri kraju 17. stoljeća, pa sada prelazimo na pomorskobrodarsku i nautičkokomercijalnu djelatnost Oraščana u 18. stoljeću.

— — — — — & — — — — —

morsko-brodarskom središtu u Dubrovniku), Luko i Rafo Gučetić i drugi. Međutim, ta oraška tartana poduzimala je i nautičkokomercijalne i plovidbene zadatke prevozeći različite terete koža, voska i druge robe iz dubrovačkih luka u Messinu.⁸ Nismo mogli doznati kakve je sve vrste pomorsko-trgovačkih poslova i plovidbenih zadataka obavljao tridesetih godina toga stoljeća kapetan Vice Petrov s većim trgovačkim jedrenjakom tipa pulaka a imenom »Blažena Gospa i Sveti Vlaho«.⁹ Međutim, pedesetih godina 17. stoljeća pomorski trgovac Pavo Ivanov(ić) iz Orašća bio je dosta anagažiran u prijevozima svoje trgovine koju je prevozio trgovačkim jedrenjakom tipa grip a koji je bio pod zapovjedništvom kapetana Iva Božova iz Šipana. Taj oraški pomorski trgovac ponajviše je prevozio terete slanih srdela iz dubrovačkih luka u Barlettu a iz luke Barlette dovezio je tamošnju trgovačku robu (žitarice, grahorice, predmete izrađene od gline itd). Osim Barlette ovaj je Oraščanin plovio i trgovao i u drugim talijanskim lukama kao na primjer u Senigalliji (posebno je bio redovan posjetilac — trgovac vrlo poznatog sajma u Senigalliji). U 1657. i u 1658. ove poslove tog oraškog pomorskog trgovca osigurava Trojan Veseličić.¹⁰ Osim već spomenutih Oraščana u ovom 17. stoljeću bili su dosta prisutni na nautičko-komercijalnim mediteranskim rutama (u brođarenju i u pomorskoj trgovini) još dva brođara, pomorska trgovca i pomorska kapetana iz Orašća: kapetan Ivan Bianki i kapetan Petar Bianki. Oni su bili

O profesionalnim moreplovcima međunarodnog značenja iz Orašća (kako su ih točno označavali dubrovački pisari u službenim brodskim dokumentima i u zapisnicima »djelovodnih« protokola ureda Glavne uprave za pomorstvo Dubrovačke Republike) već smo još prije 27 godina pisali i to o onim Oraščanima koji su kao kvalificirani i visokokvalificirani moreplovci plovili u sastavu stalnih članova brodskih momčadi trgovačkih jedrenjaka izvanjadranske (duge) plovidbe Dubrovačke Republike. Evo tih Oraščana: Nikola BAKIJA (mornar 1745. i 1746. a od 1750. kormilar), Ivan BANIC (mornar 1749. i 1752. a od 1754. i 1757. i dalje kormilar), Marin BANIC (mornar 1754), Ivan BARTULOVIĆ (brođski pisar-nautički oficir 1746. — plovio je i kao gvardijan-brođski oficir; međutim (do 1752); od brođskog pisara-nautičkog oficira postaje u 1754. godini kapetan-zapovjednik trgovačkih jedrenjaka duge plovidbe), Antun BEGOVIĆ Vickov (mornar 1746—1755), Antun BERAN (počeo ploviti kao »mali« — početnik 1749, ali je već u 1751. godini postao mornar, pa u 1756. gvardijan-brođski oficir), Andro BERAN (mornar 1747, 1749. i 1753), Nikola BUĆ (vođa palube-brođski oficir 1751), Marko BUŠKAVETA (pomorski kapetan-zapovjednik trgovačkih jedrenjaka izvanjadranske plovidbe 1750—1756. i dalje), Marko CAR (mornar 1746.), Božo CRNOGAČA (mornar 1754), Ivan CRNOGAČA (mornar 1750., kormilar 1754. i

*Il giorno 4. Decembre 1665.
 Col nome di Dio a buon viaggio, guadagno, e salvamento,
 Michele di Orascia, bombardiere, sponsoriam. con ogni
 migliore modo, s'assicura e vuole essere assicurato, et
 quella soma di denari, che da' sottoscritti assicuratori
 sarà dichiarata in sopra il corpo e' i roli, e' in man
 canero di roli, sopra il corpo solo della nave rotata
 Santo Elmo; patroneggiata da Nicolo di
 Allarbo; o' di qualunq' altro che la patroneggiasse,
 Volendo che la presente securta cominci, et che s'incendi*

U 1565. godini pomorski osiguravatelj Miho iz Orašća, po zanimanju »bombardijer«, u Dubrovniku je osigurao navu. Dokument se nalazi u Historijskom arhivu u Dubrovniku: Noleggiamenti delle navi e sicuretà marittima, 56—1, sv. 2, f. 19. iz 1565. god.

veliki brod duge plovidbe pored zapovjednika-kapetana broda imao je još brodskog pisara-nautičkog oficira, vođu palube-brodskog oficira, gvardijana-brodskog oficira, pa četiri kormilara i još pet mornara (među kojima su bila dva strana državljanina). Isto tako na jednom (za ono doba) velikom trgovačkom jedrenjaku duge plovidbe tipa brik plovio je u svojstvu kapetana-zapovjednika broda kapetan Jozo Zlošilo. Taj je brod nosio simpatično ime: »Il Pastor Fedele«. Uz suvlasnika-brodovlasnika-karatistu toga tadašnjeg vrlo modernog broda kapetana Joza Zlošila plovili su još: brodski pisar-nautički oficir, vođa palube-brodski oficir, četiri kormilara i još četiri mornara. Kada je 1799. godine suvlasnik broda i kapetan Antun Bakija u Izmiru obavljao brodersko-lučke i pomorsko trgovačke poslove sa svojim brikom imenom (»La Nuova Sorte« na njemu su se nalazili ukrcani još i ovi članovi brodske momčadi toga oraškog trgovačkog jedrenjaka: brodski pisar-nautički oficir, dispensijer (brodski ekonom), četiri kormilara i još tri mornara. U to vrijeme jedan drugi Orašćanin »patrun« Nikola Falkoneti (Falconetti) bio zapovjednik trgovačkog jedrenjaka tipa trabakule (ali trabakule izvanjadranske plovidbe). Taj je orijaški trgovački jedrenjak, pored vlasnika Nikole Falkonetija (kada je plovio izvan Jadrana onda je u ispravama pisalo da je kapetan a ne »patrun«) kao zapovjednika broda, kao zapovjednika broda, još imao brodskog pisara-nautičkog oficira, dva kormilara i dva mornara (godine 1801. i 1802. ta je praška trabakula imala obavezni međunarodni brodski dokument takozvani Turski ferman, ali

na ime kap. Ivana Božovića). Eto, zasad samo toliko o brodovlasnicima-suvlasnicima brodova i o trgovačkim jedrenjacima iz Orašća.

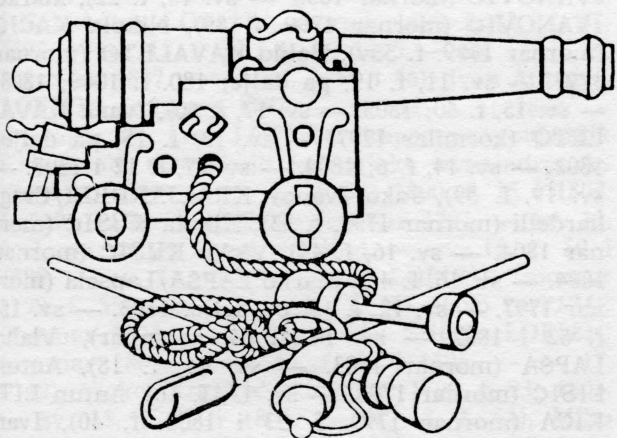
— — — — & — — — —

Kako je to već dobro poznato u međunarodnoj pomorsko-brodarskoj i na tadašnjim svjetskim pomorskim rutama u nautičko-komercijalnoj djelatnosti trgovačke mornarice bivše Dubrovačke Republike najznačajniji činilac bili su moreplovci-članovi brodskih posada. Tome najvažnijem ljudskom faktoru čovjeku-pomorcu posvetio sam posebnu pažnju. Stoga sam donio onaj prvi popis oraških moreplovaca od 1745. do 1760. godine, a sada na ovom mjestu objavljujem po prvi put obrađeni popis kvalificiranih i visokokvalificiranih profesionalnih moreplovaca rodom i porijeklom iz Orašća koji su u drugoj polovici 18. i u početku 19. stoljeća bili u stalnim sastavima brodskih posada trgovačkih jedrenjaka Dubrovačke Republike jadranske i izvanjadranske (duge) plovidbe. To razdoblje smo izabrali stoga jer smo točno našim arhivskim istraživanjima utvrdili da je u početku 19. stoljeća dubrovačka država u sastavu svoje trgovačke mornarice imala 281 trgovački jedrenjak duge plovidbe, preko 20 brodova koji su povremeno dobivali dozvolu za obavljanje plovidbenih zadataka izvan Jadranskog mora, te nešto više od stotinu trgovačkih jedrenjaka jadranske plovidbe (ti su mogli ploviti samo do otoka Krfa). Nadalje, utvrdili smo da je od 1797. do 1807. godine na svim brodovima koji su vijali državnu zastavu bivše Dubrovačke

1783
 Ruolo della Nave
 Cap. Giacomo Dulich dal Piaggio
 Sen. Mauro Jamboghefi dalla Pietra ad. g.
 Mast. Venceslao Begovich dalla Val di Noce
 Mast. Pasquale Wittench dalla Nuova
 Mast. Giovaanni Scorsur da Val di Noce
 Antonio Begovich da S. Luogo
 Nicolo Anticovich da S. Luogo
 Timonieri
 Pietro Colla da S. Luogo
 Donato Brazzi da Venezia
 Antonio Begovich da Val di Noce
 Pietro Mlecinan da Breno
 Domenico Manucovich da Breno
 Giovanni Zioni da Trapani
 Giovanni Zioni dalla Ciga
 Michele Piovato dalla Ciga

Kopija popisa brodske momčadi nave duge plovidbe kap. J. Tulića. U drugoj pol. 18. stoljeća ova nava pod zastavom Dubrovačke Republike plovi po svim tadašnjim svjetskim pomorsko-trgovačkim rutama. Na tome brodu bili su ukrcani profesionalni moreplovci iz Orašća: vođa palube — brodski oficir Vice Begović, gvardijan — brodski oficir Ivo Skorsur, kormilar Antun Begović i mornar Antun Begović. HAD. Ruoli dei Bastimenti Nazionali 56—9, sv. 6, f. 65. iz 1783. god.

Republike plovilo 5.250 (samo!) dubrovačkih pomoraca različitih pomorskih zvanja i zanimanja.¹³ Na osnovi toga novog saznanja željeli smo doznati koliko su stanovnici malog sela Orašca sudjelovali u toj trgovačkoj mornarici, pa smo tako utvrdili da je tih Orašćanina bilo 126 pa ćemo eto sada objaviti njihova prezimena i imena s oznakama njihovog zvanja i pomorskog zanimanja. Popis je obrađen prema našim najnovijim arhivskim istraživanjima, obrađen je i sastavljen abecednim radom prezimena po porijeklu točno onako kako su označeni u arhivskim izvorima:¹⁴ Mato ALEKSIĆ (mornar 1800. — f. 54 i f. 115; 1801. f. 87.; 1803. sv. 16, f. 8; kormilar 1804. — sv. 16, f. 62 i sv. 17, f. 29, te 1805. godine i dalje). Marko BACI (brodski pisar-nautički oficir 1801. f. 87), Antun BAKIJA (brodski pisar-nautički oficir 1798. f. 47; 1799. f. 101; kapetan-zapovjednik brodova duge plovidbe i suvlasnik broda 1801. f. 116v), Ivan BAKIJA (dispensijer-brodski ekonom 1797. sv. 12, f. 10, pa dalje: 1802. sv. 15, f. 28 i 1804. sv. 16, f. 48), Marko BAGATELA (mornar 1798. f. 34v, pa dalje 1804. sv. 14, f. 48 i 1807. sv. 14, f. 72), Marin BALAŠ (mornar 1801. f. 92 i 1803. sv. 16, f. 24), Ivan BANIĆ (mornar 1797 — sv. 11, f. 32; 1802. sv. 15, f. 27; kormilar 1804. sv. 16, f. 54; 1805 — sv. 17, f. 31 i 1807 —

sv. 16, f. 74), Luko BANIĆ (mornar 1800. f. 26 i 1801. f. 115v), Tomo BANIĆ (mornar 1799. f. 67; vođa palube-brodski oficir 1800. f. 25 i gvardijan-brodski oficir 1802. — sv. 15, f. 9v), Vlaho BANIĆ (mornar 1798 — sv. 12, f. 29; 1802 — sv. 15, f. 9v i 1805. — sv. 17, f. 39), Tomo BARAK (mornar 1797 — sv. 11, f. 19) Nikola BARTULOVIC (mornar 1797 — sv. 11, f. 27; 1798. f. 33 i dalje), Antun BEGOVIĆ (mornar 1800. f. 34 i 1802 — sv. 15, f. 28), Ivan BEGOVIĆ (mornar 1797 — sv. 12, f. 12v); 1799. f. 91 i dalje; kormilar 1806 — sv. 18, f. 22), Marko BEGOVIĆ (mornar 1799. f. 51, pa dalje; 1806 — sv. 18, f. 22 i 1807 — sv. 14, f. 72), STIJEPO BEGOVIĆ (mornar 1807 — sv. 14, f. 69), Vicko BEGOVIĆ (vođa palube-brodski oficir 1797 — sv. 11, f. 19, pa dalje; 1802 — sv. 15, f. 28; 1805 — sv. 17, f. 39; gvardijan-brodski oficir 1807 — sv. 14, f. 72), Andro BERAN (pilot-navigacijski oficir 1804 — sv. 16, f. 64 i 1807. — sv. 14, f. 58), Andro Markov BERAN (kapetan-zapovjednik trgovačkih jedrenjaka duge plovidbe i suvlasnik brodova 1801. f. 87v; 1801. — sv. 14, f. 2 i 1802 — 14, f. 5), Antun BERAN (naprije brodski pisar-nautički oficir pa kapetan-zapovjednik trgovačkih brodova duge plovidbe i suvlasnik brodova 1798. f. 36v i f. 93; 1804 — sv. 16, f. 49 i 1805 — sv. 17, f. 56), Đuro BERAN (kadet koji uči nautiku-brodski oficir (još nije nautički oficir) 1799. f. 102), Marko BERAN (mornar 1797 — sv. 11, f. 3; 1799 — sv. 11, f. 46; gvardijan-brodski oficir 1799 — sv. 12, f. 15, pa dalje), Nikola BERAN (mornar 1800. f. 30), Stijepo BERAN (vođa-palube-brodski oficir 1797 — sv. 11, f. 50v i 1798. f. 36v), Antun BESJEDICA (mornar 1799. f. 15, f. 39 i f. 107; 1802 — sv. 15, f. 43 i 1804 — sv. 14, f. 50), Jozo BIANKI (mornar 1806 — sv. 14, f. 42), Stijepo BUĆ (mornar 1798 — sv. 11, f. 26v; vođa palube-brodski oficir 1800. f. 43), Jakov BUKVA (1797 — sv. 11, f. 32; 1804 — sv. 16, f. 54 i dalje), Antun BULOVIĆ (mornar 1800. f. 110), Antun BUŠKAVETA (mornar 1800. f. 43), Antun ČUKAKRA (Ciucarca!) (mornar 1807 — sv. 14, f. 72), Ivan DANIČIĆ (mornar 1798. — f. 35; 1802. — sv. 15, f. 38 i 1804 — sv. 16, f. 52), Jako DISKOLO (mornar 1807 — sv. 14, f. 59), Pavo DOBROJEVIC

Popis brodske posade trabakule »Sveti Antun« vlasnika i zapovjednika — patruna Nikole Falkonetija iz Orašca iz 1802. godine. HAD. Ruoli dei Bestimenti 56—9, sv. 15,

1775, e sotto la signa. n. 1775.
 Addi 6 Agosto 1802,
 Ruolo del Trabacolo nominato S. Antonco diretto da
 Bron. Nicolo Falconetti
 Bron. della Band. Nicolo Falconetti, da Nadrinoce
 Bron. di. ^{Trabacolo} Gio. di Natale Worgioovich dalla (Creta)
 S. i. v. Gio. Hillich da Lonta
 Marinari, Michele Manuletto, da 2. luogo
 Natale de Ragnino da 3. luogo
 Giuseppe Tugini, da Fenova
 Nota che Stefano Kubaspenovich, dalla (Creta)
 porta il nome di Gio. di Natale Worgioovich a
 motivo del Germano. f.

(mornar 1800. f. 34 i 1801. f. 115v), Nikola DRINKOVIĆ (mornar 1807 — sv. 14, f. 73), Antun ĐANOVIĆ (mornar 1807 — sv. 14, f. 72), Marko ĐANOVIĆ (mornar 1797 — sv. 11, f. 23), Ivan ĐUROVIĆ (mornar 1799. f. 54, pa dalje; 1804. — sv. 16, f. 47), Nikola FALKONETI (mornar 1799. f. 102, pa dalje; 1802. — sv. 15, f. 26; 1803. — sv. 16, f. 25; 1806. — sv. 18, f. 22 — patrun-zapovjednik i suvlasnik trgovačkog jedrenjaka jadranske plovidbe, ali je povremeno bio i zapovjednik broda koji je plovio i izvan Jadranskog mora), Petar FALKONETI (mornar 1798. f. 38, pa dalje; 1802 — sv. 15, f. 9), Petar FANAT (mornar 1800. f. 30; 1805 — sv. 17, f. 54), Antun FRANKOVIĆ (mornar 1804. — sv. 16, f. 32), Petar HAJDUČIĆ (Hajduk) (mornar 1800. f. 16 i f. 36), Petar HERCEG (mornar 1801. f. 104v), Stijepo HERCEG (mornar 1804. — sv. 17, f. 4), Ivan

IVANOVIĆ (mornar 1806. — sv. 18, f. 22), Marko IVANOVIĆ (mornar 1799. f. 89), Nikola KAČIĆ (mornar 1799. f. 55v), Baldo KAVALETO (mornar 1797. — sv. 11, f. 19, pa dalje; 180. f. 104v; 1803. — sv. 15, f. 60; 1805. — sv. 17, f. 60), Ivana KAVALETO (kormilar 1797. — sv. 12, f. 15, pa dalje; 1802. — sv. 14, f. 6; 1804. — sv. 17, f. 12 i 1807. — sv. 19, f. 59), Jako Ivanov KRALJARDELI/Cragliardelli (mornar 1799. f. 53), Nikola KUSIĆ (mornar 1804. — sv. 16, f. 44), Vicko KUSIĆ (mornar 1804. — sv. 16, f. 44), Marko LAPŠA/Lapschia (mornar 1797. — sv. 12, f. 15, pa dalje; 1803. — sv. 15, f. 52 i 1807. — sv. 14, f. 64 kormilar), Vlaho LAPŠA (mornar 1803. — sv. 16, f. 18), Antun LISIĆ (mornar 1797. — sv. 12, f. 16), Antun LITRICA (mornar 1799. f. 53 i 1800. f. 40), Ivan LITRICA (mornar 1797. — sv. 11, f. 19, pa dalje; 1803. — sv. 16, f. 27; 1804. — sv. 16, f. 50 i sv. 17,

Big

Ruolo del Vasci nominato
 Mediterraneo diretto da
 Capitano Giuseppe Zuffo da Val di Nona
 Scrittore Paolo Donatovich dalla Città
 Pilota Andrea Beran da detto luogo
 Guard. Pietro Quicich da Valdina
 Rimisori Stefano Lucich da S. Luogo
 Michele Zuffo da S. Luogo
 Vicario Vicario da Malgi
 Giovanni Scabalo da Bonda
 Sottop. Tomaso Baccin da Regno
 Maddo Bolanda da S. Luogo
 Francesco Dragginich da Laporta
 Vicario Zuffo da Val di Nona
 Antonio Zuffo da S. Luogo
 Sottop. Giuseppe Zuffo dalla Città

Impresso del
 Giuseppe Zuffo

Intimati al corso
 Capit. gl'ord. lub.
 corso mesi, nelle
 parti dell'Esca
 Conf. di Broghetti
 prof. 1000 l. 28
 1795/1796, e
 corso li 18 Gen.
 1796.

Provisioni al Interscambio
 nel red. Brich

E. Baldisarri Inc. 1/2 di Torre Carato
 mezzo
 Giovanni Baccin Vajchi (Carato) mezzo
 Olan Markovitch Carato lino
 Giovanni Zuffo Carato lino
 Paolo Donatovich Carato lino
 Andrea Beran Carato
 Cap. Giuseppe Zuffo Carato lino

1/2
 1/2
 1
 1
 1
 8
 12

24

Kopija popisa brodske momčadi (ukupno 14 pomoraca) oraškog trgovačkog jedrenjaka duge plovidbe tipa brika imenom »Corriere del Mediterraneo« koji je bio pod zapovjedništvom kap. Joza Zložila (iz Orašca) a koji je vijorio državnu zastavu Dubrovačke Republike. Uz kap. Zložila plovili su na tome brik i ovi Oraščani: pilot — navigacijski oficir A. Beran, gvardijan — brodski oficir P. Lučić, kormilari S. Lučić i M. Zložilo, te mornari N. Zložilo i A. Pizzelli. Glavni vlasnici, koji su u svojim rukama vlasništvo broda u visini od 20 karata (od mogućih 24 karata) bili su Andro Beran i kap. Jozo Zložilo, oba iz Orašca. Pri kraju 18. i u početku 19. stoljeća ovo je bio najveći oraški trgovački brod duge plovidbe. Ovaj dokument je sačuvan u Historijskom arhivu u Dubrovniku — Ruoli dei Bastimenti della Repubblica di Ragusa 56—9, sv. 16, f. 64. iz 1804. godine.

f. 10), Luko LITRICA (mornar 1804. — sv. 16, f. 36), Antun LOPIŽIĆ (mornar 1800. f. 12 i f. 47; 1802. — sv. 15, f. 20 i f. 28; 1805. — sv. 17, f. 41; kormilar 1807. — sv. 14, f. 59 i 76), Ivan Antunov LOPIŽIĆ (mornar 1797. — sv. 12, f. 1; 1802. — sv. 15, f. 28), Ivan LOPIŽIĆ (kapetan-zapovjednik i suvlasnik trgovačkih jedrenjaka izvanjadranske plovidbe 1797. — sv. 11, f. 23; 1800. f. 25 i 1802. f. 120), Luko LOPIŽIĆ (mornar 1797. — sv. 11, f. 2), pa dalje; kormilar 1804. — sv. 16, f. 59 i 1805. — sv. 18, f. 14), Nikola LOPIŽIĆ (mornar 1799. f. 55; 1802. — sv. 15, f. 42), Pavo LOPIŽIĆ (mornar 1804. — sv. 14, f. 53); Stijepo LOPIŽIĆ (mornar 1803. — sv. 15, f. 60 i 1805. — sv. 17, f. 49), Vicko LOPIŽIĆ (kormilar 1799. f. 93; 1803. — sv. 15, f. 49 i 1804. — sv. 16, f. 54), Miho LUČIĆ (mornar 1800. f. 37; 1803. — sv. 15, f. 51 i 1804. — sv. 17, f. 4), Petar LUČIĆ (mornar 1801. f. 86; kormilar 1803. — sv. 15, f. 62 i sv. 17, f. 27; gvardijan-brodski oficir 1804. — sv. 16, f. 64), Stijepo LUČIĆ (mornar 1802. — sv. 15, f. 18; kormilar 1804. — sv. 16, f. 64), Antun MARINOVIC/Ivanov (mornar 1797. — sv. 11, f. 20; 1803. — sv. 16, f. 49; 1804. — sv. 14, f. 49; kormilar 1805. — sv. 18, f. 15 i 1806. — sv. 18, f. 6 i dalje), Mato MARINOVIC (dispensijer-brodski ekonom 1797. — sv. 11, f. 20, pa dalje; 1803. — sv. 15, f. 51 i 1807. f. 80), Antun MASLE (kormilar 1799. f. 51v i 1801. f. 86), Ivan MASLE (mornar 1799. f. 55v; 1800. f. 69v; kormilar 1801. f. 87 i 1804. — sv. 17, f. 4), Petar SOKO (mornar 1804. — sv. 16, f. 54 i sv. 17, f. 31; 1807. — sv. 17, f. 59), Jozo STIJEPOVIĆ (mornar 1804. — sv. 16, f. 52), Stijepo STIJEPOVIĆ (mornar 1800. f. 34; 1803. — sv. 15, f. 59; 1805. — sv. 17, f. 42 i 1806. — sv. 18, f. 22), Ivan SUHOROVIĆ (brodski pisar-nautički oficir 1804. — sv. 17, f. 26), Vicko SUHOROVIĆ (mornar 1801. f. 81 i 1803. — sv. 15, f. 54), Vlaho SUHOR (mornar 1800. f. 26), Vlaho ŠKABELJA (mornar 1800. f. 47 i 1801. f. 122), Antun ŠKAMPVIJA (početnik — »mali« 1805. — sv. 17, f. 60), Ivo ŠKRABALO (kormilar 1804. — sv. 16, f. 64), Antun ŠIŠIĆ (mornar 1800. f. 12 i f. 58), Vicko VALJALO (mornar 1802. — sv. 12, f. 15 i f. 38; 1804. — sv. 16, f. 52), Frano VIOLIĆ (mornar 1802. — sv. 15, f. 27), Đuro VIOLIĆ (mornar 1800. f. 18; 1802. — sv. 15, f. 18 i 1803. — sv. 15, f. 46v), Nikola VIOLIĆ (kormilar 1804. — sv. 16, f. 64), Nikola VLAŠIĆ (mornar 1802. — sv. 15, f. 24v), Jako ZADILOVIĆ/Zadjelo (mornar 1797. — sv. 11, f. 23; 1800. f. 25; 1803. — sv. 16, f. 7; kormilar 1804. — sv. 16, f. 48), Antun ZEC (mornar 1799. f. 64v), Antun ZLOŠILO (mornar 1797. — sv. 11, f. 28v; kormilar 1806. — sv. 18, f. 22), Ivo ZLO-

ŠILO (počeo ploviti kao »mali« 1799. f. 67; mornar 1800. f. 12 i f. 58), Jozo ZLOŠILO (kapetan-zapovjednik trgovačkih jedrenjaka duge plovidbe 1797. — sv. 11, f. 50v; 1799. f. 93; 1801. f. 87v i 1804. — sv. 16, f. 64), Luko ZLOŠILO (mornar 1799. f. 67 i 1802. — sv. 15, f. 42), Marin ZLOŠILO (mornar 1804. — sv. 17, f. 20 i 1805. — sv. 18, f. 15), Miho ZLOŠILO (mornar 1800. f. 113; 1804. sv. 16, f. 64 i 1805. — sv. 17, f. 45 kormilar), Nikola ZLOŠILO (mornar 1804. — sv. 16, f. 64), Vicko ZLOŠILO (kapetan-zapovjednik trgovačkih brodova izvanjadranske (duge) plovidbe 1804. — sv. 16, f. 52), Ivan ŽITKOVIĆ (mornar 1801. f. 86 i 1804. — sv. 17, f. 27) i Petar ŽITKOVIĆ (mornar 1800. f. 47 i 1802. — sv. 15, f. 20).²⁰

Dakle, samo u tome vremenskom razdoblju (1797 — 1807. godine) to malo dubrovačko selo Orašac dalo je 126 (stotinu dvadeset i šest) profesionalnih najvršnjih moreplovaca.

— — — — — & — — — — —

Eto, priveli smo kraju ova naša izlaganja i koliko smo mogli zaokružili smo ova naša istraživanja i naš je zadatak na ovaj način obavljen: to jest u osnovi smo prvi put utvrdili koliko su stanovnici ovog malog mjesta Orašca sudjelovali u nautičkokomercijalnoj i pomorskobrodarskoj privredi Dubrovačke Republike, a posebno smo nastojali utvrditi koliko i na koji način su Oraščani sudjelovali na svjetskom pomorskom tržištu brodskog prostora u dubrovačkoj trgovačkoj mornarici izvanjadranske plovidbe. Zasad smo obuhvatili razdoblje od 1565. do 1807. godine. U ovim našim istraživanjima nismo ulazili u pojedinosti a niti smo mogli svestranije i do kraja istražiti ostale mnogobrojne arhivske izvore pa je ovaj naš rad ostao nepotpun i nedorečen. Ima nade da će se dopuniti. Međutim, s obzirom da je ovo prvi rad ove vrste, to jest prilog o povijesti pomorstva i međunarodnog (mediteranskog-svjetskog) brodarstva stanovnika Orašca, pa iako nepotpun i nedorečen ipak smo s ovime dobili jedno potpuno novo izlaganje s novim povijesnim svjetlom o prošlosti Oraščana i Orašca, svjetlo koje je razotkrilo u jednom određenom vremenskom razdoblju zapretani trag prisutnosti Oraščana i Orašca u međunarodnoj brodarскоj i nautičkokomercijalnoj djelatnosti (kao sastavni dio trgovačke mornarice Dubrovačke Republike) na ondašnjim svjetskim pomorsko-trgovačkim rutama, a pogotovo na mediteranskom tržištu brodskog prostora i prijevoza trgovačkih roba.

Kopija popisa brodske momčadi šipanijske bracerne patrune Iva Koporčića na kojoj je u svojstvu mornara bio ukrcan Antun Besjeda (Besjedica). HAD. Registro delle Fedi di Sanità 56—18, sv. 4, f. 6v, No. 271 iz 1810. godine.

272 *Antun Besjeda 21. III 1810.*
Antun Besjeda 21. III 1810.
Antun Besjeda 21. III 1810.
Antun Besjeda 21. III 1810.
Antun Besjeda 21. III 1810.

Na kraju — ono što je najvažnije treba posebno istaći: Ovim sam arhivskopovijesnim istraživanjima utvrdio da je Orašac od 1565. do do 1807. godine dao (o čemu se dosad uopće nije pisalo ni spominjalo) brodare i pomorske trgovce, te odlične kvalificirane i visokokvalificirane pomorske stručnjake: nautičke praktičare i teoretičare, pomorske kapetane i patrone zapovjednike trgovačkih jedrenjaka izvanjadranske-duge i jadranske plovidbe, brodske pisare-nautičke oficire, pilote-navigacijske oficire, vođe palube-brodske oficire, brodske ekonomie, gvardijane-brodske oficire, mnogobrojne kormilare i kvalificirane mornare, koji su najprofesionalnije obavljali — uistinu teške, ali vrlo važne, značajne, odgovorne i za ekonomsko-društveni život Dubrovačke Republike najvitalnije poslove i zadatke neophodno potrebne za njen opstanak! Osim toga, Oraščani su dali i doprinos međunarodnom brodarstvu i internacionalnoj pomorskoj trgovini po Jadranu, Crnom moru, Mediteranu i dijelom po prostranstvima i lukama Atlantskog oceana.

BILJEŠKE:

¹ Josip Luetić, Dubrovačka međunarodna pomorska djelatnost u XIV stoljeću. RAD Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu; Razred za medicinske znanosti, knjiga 384. Zagreb 1980.

Jorjo Tadić, Organizacija dubrovačkog pomorstva u XVI veku. Istorijski časopis, br. 1—2, Istorijski institut Srpske akademije nauka, 1948, Beograd 1949.

Josip Luetić, Galijun Dubrovačke Republike u drugoj polovici XVI stoljeća. ANALI Istorijskog instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, sv. VI — VII, Dubrovnik 1959.

Vilma Borghesi, Il Mediterraneo tra due rivoluzioni nautiche (secoli XIV — XVII), Firenze 1976.

Josip Luetić, Brodovlje Dubrovačke Republike 17. stoljeća. GRAĐA ZA POMORSKU POVIJEST DUBROVNIKA, Pomorskog muzeja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, knjiga 3, Dubrovnik 1964.

Josip Luetić, English Mariners and Ships in the 17th Century Dubrovnik. Zbornik: »Dubrovnik's Relations with England«. Department of English Faculty of Philosophy University of Zagreb, 1977.

Ugo Tucci, La marina mercantile veneziana nel Settecento. Bolletino dell'Istituto di storia della società e dello stato veneziano, vol. II, Venezia 1960. U uvodu svoga rada Ugo Tucci se osvrće opširnije i na mletačku trgovačku mornaricu 17. stoljeća.

Josip Luetić, O pomorstvu Dubrovačke Republike u XVIII stoljeću. GRAĐA ZA POMORSKU POVIJEST DUBROVNIKA Pomorskog muzeja JAZU u Dubrovniku, knjiga 2, Dubrovnik 1959.

Ruggiero Romano, Per una valutazione della flotta mercantile Europea alla fine del secolo XVIII. Zbornik: »Studi in onore di A. Fanfani (V)«. Firenze 1962.

Josip Luetić, Brodarstvo i međunarodna nautičkokomercijalna djelatnost srednjovjekovnog Dubrovnika i Republike Dubrovačke onako kako su viđeni u arhivskom ogledalu Dubrovačkog arhiva. ARHIVIST XXIX, 1 — 2, Beograd 1979.

Vinko Ivančević, Luka Livorno i dubrovački brodovi. GRAĐA ZA POMORSKU POVIJEST DUBROVNIKA Zavoda za historijska istraživanja pomorstva južne Dalmacije JAZU u Dubrovniku, knjiga 4, Dubrovnik 1968.

Josip Luetić, Dubrovačko pomorstvo od 1790. do propasti Republike. Doktorska disertacija, Filozofski fakultet Zadra 1973.

² Historijski arhiv u Dubrovniku (u nastavku samo HAD). Noli (nollegamenti delle navi) e sicurtá (maritima) 56 — 1, svezak 2, f. 146v.

³ HAD. Noli e sicurtá 56 — 1, sv. 16, f. 167 — 168, te f. 185.

⁴ HAD. Noli e sicurtá 56 — 1, sv. 23, f. 1.

⁵ HAD. Noli e sicurtá 56 — 1, sv. 30, f. 125v.

⁶ HAD. Noli e sicurtá 56 — 1, sv. 53, f. 127.

⁷ HAD. Noli e sicurtá, 56 — 1, sv. 58, f. 174v.

⁸ HAD. Noli e sicurtá, 56 — 1, sv. 59, f. 183.

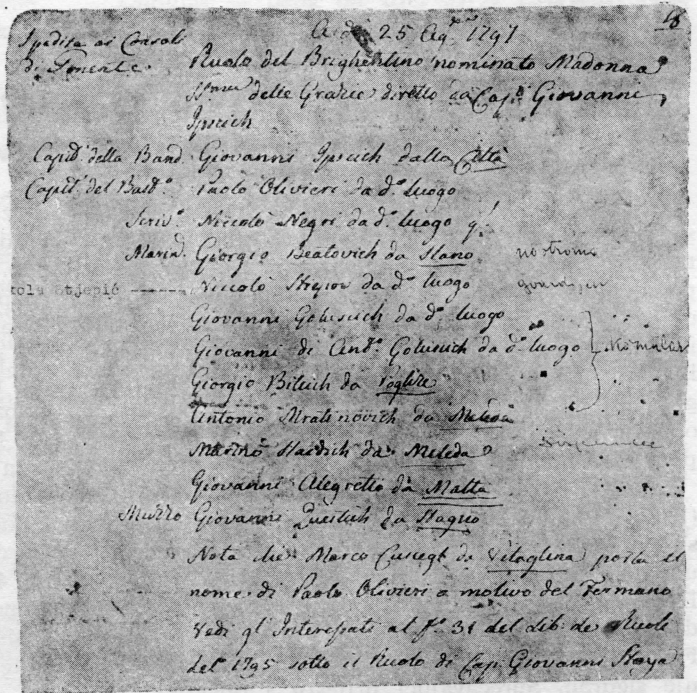
⁹ Josip Luetić, Brodovlje Dubrovačke Republike 17. stoljeća. O. c. f. 76.

¹⁰ HAD. Noli e sicurtá, 56 — 1, sv. 62, f. 136v i f. 161v.

Tartana kap. Jakova Priskića iz Pirana (pod austrijskom zastavom) iz prve polovice 18. stoljeća. Kasnije je kao naturalizirani Dubrovčanin kap. Priskić vijorio na svojoj tartani državnu zastavu Dubrovačke Republike. Na ovom brodu plovio je u svojstvu kormilara Ivo Moretić iz Gromače. Slika — ulje na platnu — nalazi se konzervirana u Muzejskoj zbirci Gospe od Milosrđa u Dubrovniku.

Faksimil popisa brodske posade trgovačkog brika imenom »Gospa od Milosrđa« iz 1797. godine pod zastavom Dubrovačke Republike. Brod je plovio pod zapovjedništvom kap. Iva Ipsića iz Grada, a bili su ukrcani među ostalima vođa palube Đuro Beatović iz Ošljeg, gvardijan Niko Stjepić iz Kručice, mornari Antun Mratinović i Marin Hajdić s Mljeta. Historijski arhiv u Dubrovniku, Ruoli dei Bastimenti Nazionali 56—9, sv. 12, f. 16.

¹¹ HAD. Noli e sicurtá, 56 — 1, sv. 62, f. 273v. O trgovačkim jedrenjacima — tartani i o pataču — kapetana Pera i kapetana Iva Bianki vidi: J. Luetić, Brodovlje Dubrovačke Republike 17. stoljeća, O. c. f. 78 i f. 97.

¹² Josip Luetić, O pomorstvu Dubrovačke publike u XVIII stoljeću. O. c. f. 84.

¹³ Josip Luetić, Dubrovačko pomorstvo od 1790. do propasti Republike. O. c.

¹⁴ Popis je obrađen i sastavljen prema ispisima iz devet knjiga-svezaka arhivske podserije RUOLI DEI BASTIMENTI NAZIONALI 56 — 9, sv. 11 — 18 iz Historijskog arhiva u Dubrovniku. Uz svako ime u gornjem popisu zabilježen je izvor (kraticom), pa prve dvije brojke označuju zadnje brojeve godine (18. ili 19. stoljeća), slijedeća jedna ili dvije brojke označuju arhivske knjige (svezak), a iza tih dolaze brojevi lista knjige. Ili: prve dvije brojke označuju skraćene godine, a onda slijedi stranice (lista) te arhivske knjige (sveska).

POPIS

KVALIFICIRANIH I VISOKOKVALIFICIRANIH MOREPLOVACA IZ RIĐICE, MRAVINJCA, MRČEVA, GROMAČE, LJUBČA I KLIŠEVA U SVJETSKOM BRODARSTVU DUBROVAČKE REPUBLIKE 1797 — 1807.

RIĐICA: IVANOVIĆ Nikola (gvardijan-brodski oficir 1801, str. 119v; 1805, svezak 17, f. 43), IVANOVIĆ Petar (brodski pisar — nautički oficir 99, f. 117; 01, 05; 1803, sv. 15, f. 56 i sv. 16, f. 24), PETROVIĆ Šime (mornar 98, f. 36v i 01, f. 119v), STIJEPOVIĆ Tonko (mornar 1797, sv. 12, f. 11 i 04, sv. 16, f. 52).

MRAVINJAC: BOGIŠA Marko (mornar 98, f. 45 i 1800, f. 113), BULE Ivan (mornar 99, f. 60 i 01, f. 104v), KOSOVIĆ Matija (1797, sv. 12, f. 13v — mornar), KOSOVIĆ Petar (mornar 04, sv. 16, f. 32), MATOVIĆ Petar (mornar 02, f. 140 i 06, sv. 18, f. 19 — kormilar), RADMILI Stijepo (mornar 98, f. 47), RADMILOVIĆ Ivan (mornar 98, f. 47), VODOPIJA Marko (početnik-mornar-mali 03, sv. 16, f. 3), VODOPIJA Matija (mornar 06, sv. 18, f. 20), VODOPIJA

Nikola (mornar 800, f. 55), VODOPIJA Petar (brodski ekonom 800, f. 55 i 05, sv. 17, f. 54), VRANJAC Miho (mornar 05, sv. 18, f. 15).

MRČEVO: IVANKOVIĆ Luko (kadet koji zna nautiku — nautički oficir — 1803, sv. 15, f. 52), LUCIĆ Luko (mornar 03, sv. 16, f. 27 i 1804, sv. 17, f. 15), LUCIĆ Miho (mornar 02, sv. 15, f. 28 i 1804, sv. 16, f. 40 — kormilar), LUCIĆ Petar (mornar 800, f. 37 i 01, f. 88v), SKURIĆ Pero (kormilar 1799, f. 92).

GROMAČA: KRISTOVIĆ Đuro (mornar 99, f. 81; 800, f. 12 i 58; kormilar 03, sv. 15, f. 48), KUSALO Nikola (mornar 99, f. 67; 02, f. 140; 03, sv. 16, f. 5 i kormilar 05, sv. 17, f. 43), MARGARETIĆ Pero (gvardijan — brodski oficir 800, f. 113), MORETIĆ Pero (mornar 97, sv. 12, f. 7), NJIRE (Njirić?) Božo (mornar 99, f. 93 i 01, f. 87v), PIRJAN Ivan (mornar 02, sv. 15, f. 33v).

KLIŠEVO: BATINIĆ Luko (mornar 01, f. 83 i 03, sv. 15, f. 51v), KISE Vlaho (mornar 99, f. 89), LAPTALO Luko (mornar 04, sv. 16, f. 52), LUCIĆ Nikola (mornar 1797, sv. 12, f. 2v; 800, f. 32; 01, f. 82 i 84; kormilar 04, sv. 17, f. 26 i 05, sv. 17, f. 41), MARGARETIĆ Pero (vođa palube — brodski oficir 04, sv. 17, f. 3), OVCINA Luko (mornar 04, sv. 17, f. 5; 05, sv. 18, f. 7 i 06, sv. 18, f. 29), RADULOVIĆ Kristo (mornar 02, sv. 15, f. 30), RADULOVIĆ Vlaho (brodski pisar — nautički oficir 03, sv. 16, f. 8 i 04, sv. 17, f. 6 i f. 7), ZGINIZA Matija (mornar 99, f. 98 (ŠKINICA) kormilar 02, sv. 15, f. 37v).

LJUBAČ: MUSLADIN Ivan (mornar 97, sv. 11, f. 28v), SLADE (MASLADE) Ivo (mornar 97, sv. 11, f. 5; 99, f. 60v i sv. 16, f. 126), ŠPIKULA Ivan (mornar 01, f. 115v), ŠPIKULA Stijepo (mornar 01, f. 99).

BILJEŠKA: Popis je obrađen prema ispisima iz devet knjiga — svezaka arhivske podserije RUOLI DEI BASTIMENTI NAZIONALI 56 — 9, sv. 11 — 18 iz HISTORIJSKOG ARHIVA U DUBROVNIKU; uza svako ime u gornjem popisu zabilježen je izvor (kraticom).